

การศึกษาเชิงคุณภาพปฐมบทการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

Qualitative Study: 1 Stage of Sexual Literacy Indicators Development

จิตราภรณ์ บุญถนอม¹

ดนุลดา จามจรี¹

วิญญูชนม์ อยู่ในสีล²

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์³

นิกร ดุสิตสิน⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นระยะที่ 1 ของการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทย อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อุทิศศาสตร์ศึกษาสำหรับวัยรุ่น วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎีการเรียนรู้เรื่องเพศ โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้ 1) การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างเครื่องมือในการวิจัย 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 4) การตรวจสอบและยืนยันข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม 5) การสรุปโครงสร้างแบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทย ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า แบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้ 2) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติ 3) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงข้อมูล 4) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะ 5) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้ การรู้เท่าทันเรื่องเพศ วัยรุ่น และการศึกษาเชิงคุณภาพ

¹ คุษณัฐบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ ดร.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ ศาสตราจารย์กิตติคุณ นพ. คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

This research was qualitative study that was first stage of sexual literacy indicator models development for. Objective was the sexual literacy indicators model for development of sexual education appropriate. First, we preliminarily the sexual literacy indicators according to our literature review and develop question for Indept-interview. Afterward, we conducted indept-interview with five scholars in related disciplines. The finalize the sexual literacy model, we again checked for its content validity by conducting a focus group discussion. In which eight scholars in the field of Human Sexuality and twenty two students in high schools had participated. The results revealed that the sexual literacy model contained 5 component; Sexual knowledge, Attitude toward human sexual literacy, Access to information, Personal skills and Application of sexual information.

Key word : Sexual Literacy, Thai teens, Qualitative study

บทนำ

การเรียนรู้เรื่องเพศเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ และข้อมูลสารสนเทศจากสาขาวิชา เนื่องด้วยเรื่องเพศไม่ได้เป็นเพียงข้อเท็จจริงตามแนวคิดทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังเป็นการรวบรวมค่านิยม หลักการ และแนวคิดของสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน รวมถึงมีความซับซ้อนและแตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม

การเรียนรู้เรื่องเพศในปัจจุบันมุ่งเน้นเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะการติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (ฉวีวรรณ ประทีปเสนาโน. 2549: 46) แต่ที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการรณรงค์และให้ความรู้เรื่องการใช้ถุงยางอนามัย และการคุมกำเนิดต่างๆมากมาย รวมถึงมีการศึกษาพบว่า ระดับความรู้มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลสุขภาพของตนเอง (ศิรินรา บุคตานอก. 2552: 243) แต่ยังคงพบ

อัตราการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นและการติดเชื้อเอชไอวีในวัยรุ่นมีเพิ่มสูงขึ้น (ศิริพร จิรวัดมณฑุ และคณะ. 2554: 1, วีรชัย สิทธิปิยะสกุล และคณะ. 2553: 6)

การรื้อสร้างแนวคิดการเรียนรู้เรื่องเพศจากเพศศึกษาสู่การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จึงกลายเป็นความท้าทายที่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาสู่แนวคิดใหม่ โดยมีพื้นแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ปรับเปลี่ยนทักษะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่และทุกเวลา การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเรื่องต่างๆจากทั่วทุกมุมโลกที่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแต่ในห้องเรียน ที่เรียกว่า การรู้เท่าทัน (Literacy) เมื่อเปาโล แฟร์ (Paulo Freire) ได้ขยายความของคำว่า “Literacy” ออกไปไม่ได้จำกัดเพียงการอ่านออก เขียนได้ หรือสามารถคำนวณตัวเลขได้เท่านั้น แต่ยังมีความเข้าใจในเรื่องราวๆต่างๆของโลกได้ (UNESCO.2005: 152) โดยองค์การยูเนสโก ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมไว้อีกว่า การรู้เท่าทัน เป็นความสามารถในการจำแนก (Identify) มีความเข้าใจ (Understand) มีการตีความ (Interpret) มีความสร้างสรรค์ (Create) สามารถสื่อสาร (Communicate) คำนวณ (Compute) พิมพ์ (Printed) และเขียน (Written Material)

อย่างไรก็ตามการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ยังไม่ได้มีการกำหนดนิยามและองค์ประกอบมาก่อน ซึ่งทำให้การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการสร้างแบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศ เพื่อนำไปตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศ สำหรับนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ความสำคัญของการวิจัย

แบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศจะเป็นพื้นฐานสำคัญสู่การเป็นตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศเพื่อให้ครู นักวิชาการ นักสาธารณสุขและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการรู้เท่าทันเรื่องเพศอย่างเหมาะสมตามบริบทของสังคมไทย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทัน และเพศศาสตร์ศึกษา ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทัน จำนวน 13 ฉบับ และเพศศาสตร์ศึกษา จำนวน 10 ฉบับ เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย

2. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงแบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งได้จากทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

3. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา 1 คน

3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ 1 คน

3.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศาสตร์ 2 คน

3.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน 1 คน

4. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ 1-1 ชั่วโมง 30 นาที ระหว่างเดือน มีนาคม-พฤษภาคม 2555 ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์ได้สรุปความเป็นระยะเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลระหว่างสัมภาษณ์

5. สรุป ติความและวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้วิจัยดำเนินการถอดเทป คำต่อคำ เพื่อให้ได้ข้อสรุป และนำบทสรุปของการสัมภาษณ์ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและสรุปเป็นโครงสร้างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม 2555

6. ตรวจสอบและยืนยันข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบยืนยันโครงสร้างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ การรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยแบ่งการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักเรียนแกนนำวัยรุ่น ซึ่งเป็นนักเรียนชายและหญิงระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 โรงเรียน จำนวน 22 คน ทั้งหมดเป็นนักเรียนแกนนำในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศ การรณรงค์การป้องกันโรค เอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือกิจกรรม To be No.1 โดยดำเนินการสนทนากลุ่ม กลุ่มละ 7 – 10 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา จำนวน 7 คน เป็นครูที่ ผ่านการอบรมเพศศาสตร์ศึกษาและจัดการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาในโรงเรียนระดับ มัธยมศึกษา และวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาจากหน่วยงานของรัฐ และองค์กรอิสระ (NGOs)

7. สร้างโครงสร้างแบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและยืนยันมาสร้างเป็นแบบจำลองเชิง ทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

ผลการวิจัย

1. ความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

จากการศึกษาได้ข้อสรุปของความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ไว้ว่า เป็น ความสามารถของวัยรุ่นในการเข้าใจเรื่องเพศ รู้จักตนเองในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และ สังคม มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เรื่องเพศ รู้จักการคิดพิจารณาไตร่ตรองตัดสินใจในเรื่องเพศ ด้วยการใช้เหตุผลจากข้อเท็จจริง สามารถเสริมสร้างความรู้เรื่องเพศด้วยการสืบค้นจาก หลากหลายแหล่งข้อมูล ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงมีความสามารถในการต่อรองและปฏิเสธเมื่อเผชิญต่อสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ

2. องค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

จากการศึกษาได้ข้อสรุปองค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศ ดังนี้

2.1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้ความรู้อะไรเรื่องเพศ

ความรู้เรื่องเพศเป็นพื้นฐานสำคัญของการรู้เท่าทัน โดยผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “วัยรุ่นต้องรู้ก่อนว่าปัญหาของเขาคืออะไร ดังนั้นเขาต้องเข้าใจว่ามีอะไรเกิดขึ้นมาบ้างเมื่อมีเพศสัมพันธ์แล้ว ต้องรู้ผลที่ตามมา”

ความรู้เรื่องเพศเป็นการรู้และเข้าใจชีวิต รวมถึงความรู้ที่ได้จากปัญหาในชีวิตและสังคม โดยนักเรียนวัยรุ่นได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “การดูแลตนเอง รักษาความสะอาดคะ เลือกใช้สินค้า พวกดูแลตัวเองคะ เป็นสิ่วอะไรพวกนี้คะ อย่างอื่นก็พวกโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เอดส์” (นักเรียนหญิง ม.5)

“หนูคิดว่า เราต้องรู้จักวิธีการป้องกันตนเองจากเรื่องเพศ เรื่องเพศพวกข่มขืน การทำร้ายหรือถูกหลอกหลวงเพราะสังคมทุกวันนี้มีแต่อันตราย” (นักเรียนหญิง ม.5)

จากการตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ จึงประกอบด้วยการมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการทำงานของระบบสืบพันธุ์ การดูแลสุขอนามัย การตั้งครภในวัยรุ่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเอดส์ ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธ์ภาพ และการล่วงละเมิดทางเพศ

2.2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติ

ความเชื่อ และเจตคติมีความสำคัญเช่นเดียวกับความรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีพื้นฐานจากเจตคติที่ดีต่อเรื่องราวที่เรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า “การสร้างคุณค่าให้เขาเห็นว่า ความสัมพันธ์ที่ดีมีคุณค่ากับเขาอย่างไร สร้างความตระหนักในความสำคัญของเรื่องเพศ เป็นกรรู้ความคิดของสังคมและความคิดของตนเอง” “เราต้องให้เด็กรู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ผิดหรือไม่ผิด ในบางครั้งเราก็บอกเด็กไปว่าไม่มีอะไรผิดอะไรถูกแต่ในความเป็นจริง คือ มันมีความถูกและความผิด บางครั้งเราถูกบอกให้เชื่อในสิ่งที่ผิด คือ บอกจนเราคิดว่าสิ่งที่ผิดนั้นคือสิ่งที่ถูกเลย เช่น การทำแท้ง”

จากการตรวจสอบและยืนยันโครงสร้างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศจากการสนทนากลุ่มครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา ลงความเห็นว่า ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ประกอบด้วย การมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา พฤติกรรม

ทางเพศในทางบวก การป้องกันการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การป้องกันการตั้งครรภ์และการทำแท้ง

2.3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงข้อมูล

เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทั้งในด้านการสื่อสาร การรับและส่งข้อมูลข่าวสาร ทำให้วัยรุ่นสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และยังมีได้อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตามความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารและความหลากหลายของแหล่งข้อมูลทำให้วัยรุ่นประสบกับปัญหาจากเข้าถึงข้อมูล โดยเฉพาะในเรื่องเพศ

จากการตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ มีการลงความเห็นว่าการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ มีตัวบ่งชี้ดังนี้ กล่าวคือ การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ การรู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูล การรู้และสามารถใช้ความสำคัญเรื่องเพศเพื่อการสืบค้นข้อมูล การสืบค้นข้อมูลอย่างมีจริยธรรม ความสามารถในการจำแนกข้อมูลจากข้อเท็จจริงกับการแสดงความคิดเห็น และความสามารถในการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย

2.4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะ

ทักษะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นเห็นว่า “ทักษะในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ทักษะก็มีอีกหลายอย่างทั้งในเรื่องของการคิด การเจรจาต่อรองและการปฏิเสธ” “การใช้ทักษะคงไม่ใช่การใช้ทีละตัว บางครั้งเราปฏิเสธ แต่ไม่สำเร็จเราก็ต้องพยายามต่อรองเพื่อให้เป็นไปตามที่คิด จึงเป็นการใช้ทั้งการคิดและการสื่อสารสลับไปมาเพื่อให้ได้ในสิ่งที่เราตั้งใจไว้”

จากการตรวจสอบและยืนยันตัวบ่งชี้ สรุปได้ว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ คือ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในสถานการณ์ต่างๆในเรื่องเพศ ความสามารถในการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆในเรื่องเพศ ความสามารถในการเจรจาต่อรอง และความสามารถในการปฏิเสธเพื่อการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงที่จะนำไปสู่อันตรายทางเพศ

2.5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้

นักเรียนวัยรุ่นและผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้รู้เท่าทันเรื่องเพศได้ แต่ต้องสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของวัยรุ่น “หนูเห็นว่าถ้าเรามีความรู้แล้ว เราก็เอามาใช้ให้ได้ด้วย เพราะเนื้อหาที่เราเรียนไม่รู้จะเอามาใช้อย่างไร เรารู้ว่าประจำเดือนเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่ไม่รู้ว่าปวดท้องต้องทำอะไร ทำไม่ปวดท้องเรียนไม่ได้เลย ผิดปกติไหม ต้องไปหาหมอไหม คือถ้ารู้แล้วเอามาใช้ได้ด้วยก็จะดี อย่างน้อยจะได้แก้ปัญหาได้” (นักเรียนแกนนำวัยรุ่น) “การถูกข่มขืน ถ้ารู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไม่เชื่อว่าต้องถูกข่มขืนนะคะ แล้วเอามาใช้ได้ แต่เป็นการบอกเราว่า ทำแบบนี้ไม่ได้มันเสี่ยง เดินคนเดียวเปลี่ยวๆอันตราย จะเข้าบ้านโทรบอกพ่อแม่ให้มารับ คือเรารู้ว่านั่นเสี่ยง เราก็ต้องรู้ว่าทำอะไรไม่ให้เสี่ยงด้วย” (นักเรียนแกนนำวัยรุ่น) เช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่า “เรื่องเพศ จริงๆแล้วเป็นเรื่องของชีวิต การเรียนรู้เรื่องเพศจึงเป็นการเอาข้อมูลระหว่างความรู้ ประสบการณ์มาเข้าด้วยกัน อย่างเรื่องประจำเดือน เราต้องรู้กลไกการทำงานของมัน ในที่สุดเมื่อมีความผิดปกติ ใครจะรู้นอกจากเราเอง นี่คือประเมินโดยอาศัยความรู้จากตำราใช้ไหม”

จากการตรวจสอบและยืนยันตัวเองชี้ สรุปการรู้เท่าเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้ ได้ว่า คือ ความสามารถในการดูแลสุขภาพทางเพศ สามารถสังเกตความผิดปกติของร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์เบื้องต้นได้ ความสามารถในการสังเกตอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ความสามารถในการวางแผนทางความรัก และความสามารถในการวางแผนอย่างเหมาะสม การสร้างสัมพันธ์ภาพและรักษาสัมพันธ์ภาพ ความสามารถในการวางแผนทางป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ และการบอกแหล่งหรือหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านการล่วงละเมิดทางเพศ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อสร้างแบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อะไรเรื่องเพศศาสตร์ศึกษาตามบริบทของสังคมไทย โดยมีกรอบแนวคิดจากการรู้เท่าทัน (Literacy) ตามแนวคิดขององค์การยูเนสโก และวิเคราะห์โครงสร้างการรู้เท่าทันจากการรู้เท่าทันข้อมูล

(Information Literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health Literacy) รวมทั้งสิ้น 13 ฉบับ และเพศศาสตร์ศึกษา (Sexual Education) จำนวน 10 ฉบับ แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และตรวจสอบและยืนยันข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มนักเรียนแกนนำวัยรุ่น จำนวน 22 คนและ กลุ่มครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาจำนวน 7 คน โดยสรุปองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น เป็น 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้ 2) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติ 3) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงข้อมูล 4) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะ 5) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้

การอภิปรายผล

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อสร้างแบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้เรื่องเพศศาสตร์ศึกษาตามบริบทของสังคมไทย โดยมีกรอบแนวคิดจากการรู้เท่าทัน (Literacy) ตามแนวคิดขององค์การยูเนสโก และวิเคราะห์โครงสร้างการรู้เท่าทันจากการรู้เท่าทันข้อมูล (Information Literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health Literacy) รวมทั้งสิ้น 13 ฉบับ และเพศศาสตร์ศึกษา (Sexual Education) จำนวน 10 ฉบับ แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และตรวจสอบและยืนยันข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มนักเรียนแกนนำวัยรุ่น จำนวน 22 คนและ กลุ่มครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาจำนวน 7 คน โดยสรุปองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น เป็น 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้ 2) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติ 3) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงข้อมูล 4) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะ 5) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้

2. การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้ เป็นองค์ประกอบแรกของการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น จากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่มนักเรียนแกนนำวัยรุ่น และการสนทนากลุ่มครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องว่า ความรู้เป็นสิ่งสำคัญการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยความรู้เรื่องเพศดังกล่าวประกอบด้วยความรู้เรื่องระบบสืบพันธุ์ สุขอนามัย ความรักและสัมพันธ์ภาพ และการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่ง

สอดคล้องกับองค์ประกอบความรู้เรื่องเพศศาสตร์ศึกษาของซีคัสและองค์การอนามัยโลก (SIECUS. 2004: 15, WHO. 2010: 33-50)

3. การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติ เป็นองค์ประกอบที่สองการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น โดยเจตคติเป็นความคิดของบุคคลและค่านิยมที่เกิดขึ้นในเรื่องเพศ โดยองค์การอนามัยโลก (WHO. 2010: 33-50) เชื่อว่า เจตคติเป็นพื้นฐานของการแสดงออกทางพฤติกรรม และเชื่อว่าการมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศจะทำให้การแสดงออกพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่า เจตคติมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม เมื่อการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาต้องการให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมดังนั้นการปลูกฝังเจตคติที่ดีในเรื่องเพศที่ดีย่อมมีผลให้วัยรุ่นแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ทองนำและคณะ (2554: มปป) ที่เห็นว่าการมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนจะนำไปสู่ความมั่นใจและความสนใจในการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ

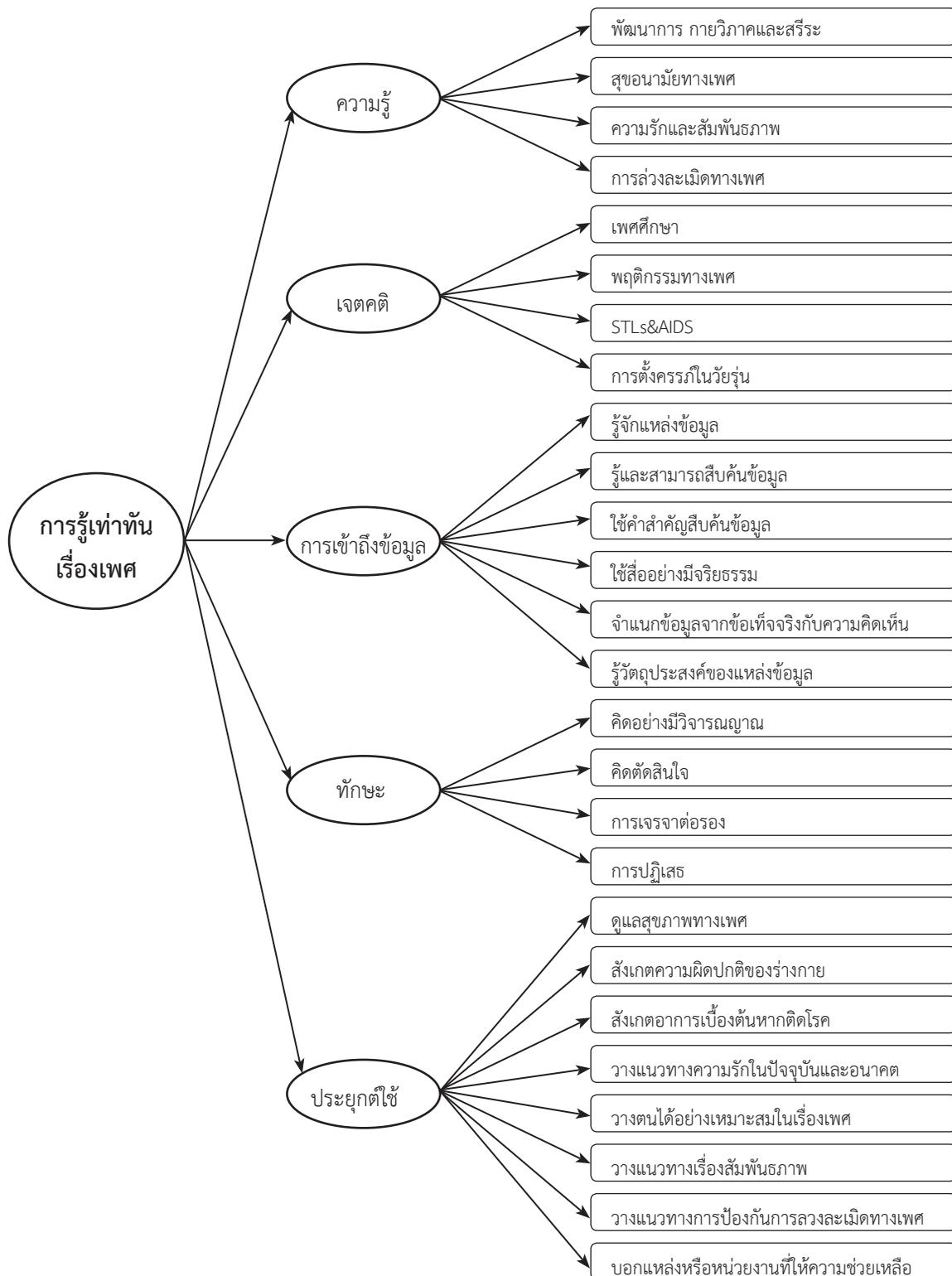
4. การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงข้อมูล เป็นองค์ประกอบที่ 3 ที่ผู้เชี่ยวชาญกล่าวถึงในงานวิจัยครั้งนี้ ในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของวัยรุ่น วัยรุ่นใช้เครื่องมือสื่อสารในทุกสถานที่และทุกเวลา วัยรุ่นสามารถสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา และจากหลากหลายแหล่ง (Kanuga, M.et. al., 2004: 120 – 121) ซึ่งการรู้เท่าทันเรื่องเพศในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อช่วยให้วัยรุ่นสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและไม่ละเมิดสิทธิทางเพศผู้อื่นผ่านช่องทางสื่อ

5. การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะ เป็นองค์ประกอบที่ 4 ที่ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการรู้เท่าทัน การตัดสินใจและการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยยับยั้งไม่ให้นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (Donohew, L.et.al. 2000: 1082 – 1089) ซึ่งสอดคล้องกับศิริพร จิรววัฒน์กุลและคณะ (2554: 102) ที่พบว่า ความไม่ยั้งคิดของวัยรุ่นนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น นอกจากนี้ในทศวรรษที่ 21 ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พุ่มแก้วและคณะ (2555: 98-100) ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการใช้ความคิดเป็นฐาน ในการพัฒนาตนเองสู่การเรียนรู้ ทำให้การมีทักษะทั้งในด้านคิด และการสื่อสารมีความสำคัญและเป็นองค์ประกอบของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

6. การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้ เป็นองค์ประกอบที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญนักเรียนแกนนำครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศจำเป็นต้องสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศได้ กล่าวคือ การนำข้อมูลเรื่องเพศต่างๆที่มีอยู่มาปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขใหม่ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. แบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ไปใช้เพื่อการพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศในโรงเรียน ครอบครัวและสังคม ด้วยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษา
2. การนำแบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศไปใช้เพื่อการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากเรื่องเพศกับชีวิตมนุษย์เป็นเรื่องตั้งแต่กำเนิดจนถึงวัยสูงอายุ ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลจะนำไปสู่การเสริมสร้างความรู้เรื่องเพศที่ทันสมัยและเท่าทัน รวมถึงอันตรายทางเพศที่จะเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาทางเพศที่เกิดขึ้นได้

ภาพที่ 1 แบบจำลองเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ทองนำและคณะ. การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะนักเรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย. วารสารการวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17(2) : 237-243 ; ธันวาคม , 2554.
- ฉวีวรรณ ประริเทสาโน. การวิเคราะห์หนังสือเพศศึกษาที่จัดพิมพ์ระหว่าง 2520-2547. วิทยานิพนธ์ คม., กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ปิยภรณ์ พุ่มแก้วและคณะ. การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารการวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2(8) : 91-104 ; ธันวาคม, 2555.
- วีรชัย สิทธิปิยะสกุลและคณะ. สำรวจความคิดเห็นและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในประเทศไทย. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2556; 22(6)
- ศิริพร จิรวัดน์กุล และคณะ. รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น (แม่วัยใส). ขอนแก่น: ศูนย์ประสานงานองค์การอนามัยโลกด้านการวิจัยและฝึกอบรมด้านเพศภาวะและสุขภาพสตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.
- สำนักกระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข. . สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2554 จาก <http://www.boe.moph.go.th/report.php?cat=19>, 2554.
- สิรินรา บุคตานอกและคณะ. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเรียนและพฤติกรรมบริโภคนียมของนิสิตนักศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ ชั้นปีและความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน. วารสารการวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2552; 15 : 237-243
- Donohew, L. et.al. Sensation Seeking Impulsive Decision Making and Risk Sex: Implications for Risk-taking and Design of Interventions. Journal of Adolescent Health. 2000; 28: 1079 – 1091
- Kanuga, M and Rosenfeld W. Adolescent Sexuality and the Internet: the Good, the Bad, and the, URL. Journal Pediatric Adolescent Gynecology. 2004.17: 117-124

- SIECUS. Guidelines for Comprehensive Sexuality Education: Kindergarten-12th Grade third edition. SIECUS; USA., 2004.
- UNESCO. Education for All Literacy for Life. Paris: United Nation Educational, 2005.
- WHO. WHO Regional Office for Europe and BZgA Standards for Sexuality Education in Europe. Federal Centre for Standards for Health Education. Cologne: WHO, 2010.